

Đẩy mạnh công tác khoa học và kỹ thuật, thực hiện thắng lợi nhiệm vụ phát triển nông nghiệp *

NGHIÊM XUÂN YÊM

Để thực hiện được trọng trách *nông nghiệp làm cơ sở để phát triển công nghiệp*, như các Nghị quyết của Đảng đã đặt ra, thì bản thân ngành nông nghiệp, mặc dù với những cố gắng vươn lên hết sức mình cũng sẽ khó làm tròn được nhiệm vụ nếu không có sự hỗ trợ của công nghiệp và các ngành kinh tế khác. Rõ ràng là: *phải đồng thời tập trung phối hợp đồng bộ lực lượng các ngành khoa học và kỹ thuật khác để phục vụ phát triển nông nghiệp toàn diện, cân đối, chuyên canh, thâm canh, và để xây dựng một nền khoa học, kỹ thuật nông nghiệp nhiệt đới Việt Nam tiên tiến.*

I - TÌNH HÌNH, NHIỆM VỤ CÔNG TÁC KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT NÔNG NGHIỆP

Thời gian qua, công tác khoa học và kỹ thuật nông nghiệp đã được tiến hành trên nhiều mặt và đã đem lại những kết luận khoa học cụ thể đối với một số vấn đề kỹ thuật nông nghiệp: đã thu thập được một số tài liệu điều tra, nghiên cứu cơ bản tương đối tốt, có tác dụng đối với sản xuất. Nổi nhất là thắng lợi bước đầu của cuộc cách mạng cơ cấu cây trồng đã thực hiện trên những địa bàn rộng ở miền Bắc, với việc xây dựng vụ lúa xuân, có năng suất cao và tương đối ổn định, và cũng bắt đầu thực hiện ở miền Nam với các vụ lúa đông-xuân, vụ lúa hè-thu đang trên đà phát triển. Cũng phải kể đến việc vận dụng ưu thế lai trong chăn nuôi lợn, trong trồng trọt nhiều loại rau màu, và sự hình thành những điển hình thâm canh, chuyên canh, theo hướng sản xuất lớn đối với lúa, ngô, chè, cam, dâu tằm, cà phê, cao su, gà nuôi theo phương pháp công nghiệp, bò sữa, v.v...

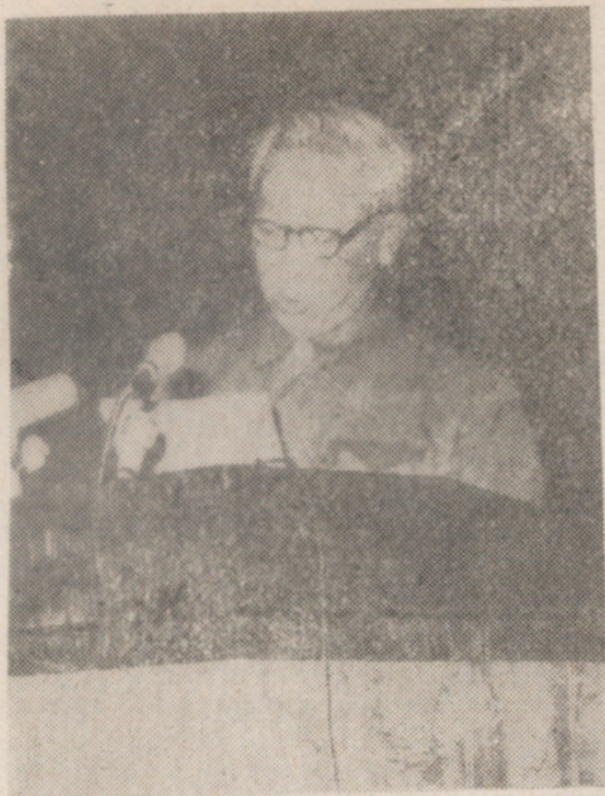
Tuy nhiên, trước yêu cầu to lớn phải đưa nông nghiệp nước ta tiến lên sản xuất lớn xã hội chủ nghĩa thì những kết quả nói trên còn ít và chậm.

Phong trào cải tiến kỹ thuật nông nghiệp lúc lên lúc xuống, mới có cơ sở ở đồng bằng, còn yếu ở trung du, miền núi. Công tác nghiên cứu khoa học mới có một số kết quả có thể áp dụng trong sản xuất đối với cây lúa và con lợn, còn chưa làm được bao nhiêu đối với hoa màu, cây công nghiệp, trâu, bò và gia cầm... Đối với công cuộc khai hoang, mở mang sản xuất, xây dựng các vùng kinh tế mới, công tác khoa học, kỹ thuật chưa phục vụ được bao nhiêu. Có những tiến bộ khoa học - kỹ thuật về thâm canh trong trồng trọt, chăn nuôi, bảo vệ màu đất, đáng lẽ ra phải được đưa vào sản xuất ngay từ đầu ở trong các vùng kinh tế mới; nhưng cho đến nay đã và đang có xu hướng chạy theo sơ canh, quảng canh, ảnh hưởng bất lợi đến sản xuất và đất đai. Đồng thời, có nhiều yêu cầu khoa học, kỹ thuật mới đặt ra, nhưng chậm được đưa vào kế hoạch nghiên cứu khoa học, thí nghiệm kỹ thuật để giải quyết.

Công tác đưa tiến bộ khoa học - kỹ thuật vào sản xuất làm chưa đồng bộ, chưa tập trung vào những khâu chính ở từng vùng, từng thời gian, nên hiệu quả thấp; việc tuyên truyền phổ biến khoa học, kỹ thuật một cách thiết thực, sinh động chưa được coi trọng.

Công tác điều tra cơ bản thiếu quy hoạch toàn diện, chưa phối hợp được nhiều ngành, chưa đủ là cơ sở để có thể nhận định toàn diện và tổng hợp về khả năng và những

(1) *Lược trích Báo cáo của Bộ trưởng Nghiêm Xuân Yêm, tại Hội nghị khoa học - kỹ thuật toàn quốc lần thứ hai, tháng 3-1978.*

thuận lợi, khó khăn cụ thể của từng vùng sản xuất, làm cơ sở cho việc phân vùng và quy hoạch sản xuất một cách khoa học.

Một yếu kém của công tác nghiên cứu khoa học là hoạt động phân tán, chưa tập trung vào những vấn đề then chốt của sản xuất: một số đề tài còn làm trong điều kiện sản xuất nhỏ, chưa hoàn chỉnh, có khi kết luận vội vàng; chưa gắn được các mặt nghiên cứu cơ bản, ứng dụng và triển khai, chưa thực sự coi trọng đúc kết và phổ biến kinh nghiệm kỹ thuật của quần chúng.

Những mặt yếu kém trên, ngoài những lý do về cơ sở vật chất thiếu thốn, về trình độ cán bộ, nhưng *chủ yếu* là do chưa thực sự quán triệt đường lối khoa học của Đảng, chưa thật gắn khoa học với thực tiễn sản xuất và do trình độ tổ chức, quản lý công tác khoa học kỹ thuật còn yếu kém.

Trong công cuộc tiến hành đồng thời 3 cuộc cách mạng ở nông thôn cả nước, chúng ta phải thực hiện **đồng bộ** bốn mặt nhiệm vụ công tác khoa học, kỹ thuật chủ yếu sau đây:

— Đưa nhanh tiến bộ khoa học — kỹ thuật vào sản xuất.

— Đẩy mạnh nghiên cứu khoa học và thực nghiệm kỹ thuật.

— Tăng cường quản lý kỹ thuật gắn với tổ chức lại sản xuất và cải tiến quản lý sản xuất, quản lý kinh tế từ cơ sở trong nông nghiệp.

— Đẩy mạnh đào tạo, huấn luyện, xây dựng, phát triển đội ngũ cán bộ và lực lượng lao động kỹ thuật trong nông nghiệp.

Về Vấn đề đưa nhanh tiến bộ khoa học — kỹ thuật vào sản xuất, ý kiến của chúng tôi như sau:

So sánh trình độ kỹ thuật trong sản xuất đại trà hiện nay với những hiểu biết đã tích lũy được, những kinh nghiệm quần chúng đã đúc kết được, thấy có một khoảng cách khá rộng, được phản ánh ở khoảng cách cũng khá rộng giữa năng suất của các điển hình tiên tiến và năng suất đại trà. Thu hẹp khoảng cách này sẽ có tác dụng làm chuyển biến tình hình năng suất và sản lượng, tạo ra một thể sản xuất mới trong nông nghiệp. Muốn thế, phải hết sức coi trọng việc đưa nhanh các tiến bộ khoa học — kỹ thuật vào sản xuất. Một cải tiến kỹ thuật dù nhỏ, khi được áp dụng rộng rãi sẽ có hiệu quả kinh tế lớn. Một tiến bộ khoa học — kỹ thuật, khi đã được xây dựng nghiêm túc kết hợp được kết quả nghiên cứu khoa học với thực tiễn sản xuất, và khi được hướng dẫn thực hiện đầy đủ, đồng bộ, sẽ có tác dụng nhanh và mạnh.

Muốn đưa tiến bộ khoa học — kỹ thuật vào sản xuất, phải chú trọng giải quyết nhiều vấn đề, như giúp cho nông dân từng bước tăng cường các cơ sở vật chất và có những vật tư kỹ thuật cần thiết để áp dụng kỹ thuật mới, nâng cao trình độ quản lý và trình độ khoa học, kỹ thuật, hướng dẫn chu đáo cho nông dân áp dụng kỹ thuật mới một cách đúng đắn. Cần xây dựng và phát triển rộng rãi các tổ chức khoa học, kỹ thuật của quần chúng làm hạt nhân, thúc đẩy phong trào cải tiến kỹ thuật ở cơ sở. Cũng cần tổ chức những **Trạm thực nghiệm kỹ thuật tổng hợp** ở cấp tỉnh, huyện, để làm nơi tạo điển hình, giới thiệu những thành tựu mới về khoa học, kỹ thuật ngay trên đồng ruộng, hướng dẫn sử dụng những thiết bị vật tư kỹ thuật mới, huấn luyện kỹ thuật cho thanh niên và xã viên. Cần tăng cường hệ thống chỉ đạo kỹ thuật từ trung ương đến cơ sở, với mạng lưới nghiệp vụ cần thiết (các trạm bảo vệ cây trồng, thú y, trạm đội máy kéo, cơ sở nhân giống, trạm nông hóa v.v...) với hệ thống quản lý và kiểm tra kỹ thuật, có quy chế công tác, xác định trách nhiệm và quyền hạn rõ rệt đối với cán bộ kỹ thuật các cấp.

II — CÁC BIỆN PHÁP TỔ CHỨC THỰC HIỆN

a — Xây dựng và thực hiện các chương trình tiến bộ khoa học — kỹ thuật:

Để đáp ứng những yêu cầu của nhiệm vụ phát triển sản xuất nông nghiệp, phải giải quyết

những vấn đề đặt ra cho khoa học, kỹ thuật, phải đẩy mạnh **đồng bộ** các mặt công tác điều tra cơ bản, nghiên cứu khoa học, đưa tiến bộ khoa học — kỹ thuật vào sản xuất, bồi dưỡng và xây dựng đội ngũ khoa học kỹ thuật nông nghiệp. Để làm được việc này, chúng tôi đề nghị xây dựng những **chương trình tiến bộ khoa học — kỹ thuật** thực hiện trên những địa bàn trọng điểm với những mục tiêu phần đầu cụ thể trong từng thời gian, để có điều kiện huy động lực lượng của nhiều ngành có liên quan tham gia giải quyết.

Theo hướng trên, Bộ Nông nghiệp đã xây dựng 27 chương trình tiến bộ khoa học — kỹ thuật, trong đó có 13 về các nhóm cây trồng chính; 4 về các nhóm gia súc: gia cầm chính, 1 về cá tôm nước ngọt; 6 về những yếu tố sản xuất, về công trình chuyên dụng trong nông nghiệp; 1 về vành đai thực phẩm; và 1 về khai hoang mở mang sản xuất trên các vùng kinh tế mới.

Trong việc thực hiện các chương trình nói trên, phần tiến bộ khoa học — kỹ thuật nên được thực hiện tại các vùng chuyên canh, thâm canh đối với từng cây con, trong đó bố trí những cơ cấu sản xuất tổng hợp, có nhiệm vụ sản xuất chính và nhiệm vụ sản xuất bổ sung.

Các đề tài nghiên cứu khoa học trong các chương trình nói trên cũng nên làm ở những địa bàn nằm trong các vùng chuyên canh lớn về lúa, màu, cây công nghiệp, chăn nuôi; như vậy, trong mỗi địa bàn sẽ vừa *triển khai* áp dụng tiến bộ khoa học — kỹ thuật vừa tiến hành *nghiên cứu* những mặt kỹ thuật tồn tại, với sự tập trung lực lượng trong và ngoài ngành nông nghiệp. Đồng thời, có những đề tài nghiên cứu sẽ làm ở các viện và trường đại học của mỗi ngành, hoặc nhiều ngành cùng phối hợp sử dụng chung cơ sở và thiết bị để nghiên cứu.

b Những yêu cầu đối với các ngành khoa học — kỹ thuật phục vụ nông nghiệp:

Trong các chương trình tiến bộ khoa học kỹ thuật nói trên đều có nói cụ thể về những yêu cầu phối hợp này. Nhìn chung, sự tham gia phối hợp của các ngành bao gồm hai loại hoạt động sau đây:

Xây dựng cơ sở vật chất và hậu cần cho khoa học kỹ thuật nông nghiệp:

Đề đưa tiến bộ khoa học — kỹ thuật vào sản xuất, đi mạnh vào thủy lợi hóa, cơ khí hóa, điện khí hóa và hóa học hóa, ngành nông nghiệp phải được sự hỗ trợ to lớn của các ngành thủy lợi và công nghiệp cơ, điện và hóa.

Muốn tiến nhanh vào thâm canh, chuyên canh, đưa vào sản xuất những tiến bộ khoa học — kỹ thuật càng ngày càng hoàn chỉnh và

cao, nông nghiệp cần được nhiều ngành công nghiệp cung ứng cho những vật tư kỹ thuật mới, thiết bị kỹ thuật mới.

Trong xây dựng những công trình chuyên dùng nông nghiệp, cũng như trong giao thông vận tải và thông tin trên mặt trận sản xuất lớn ở nông thôn, ngành nông nghiệp cần được sự cộng tác giúp đỡ của những ngành hữu quan thì mới giải quyết được.

Đề đưa sản xuất vào quy định kỹ thuật, đặt kỹ thuật thành kỷ luật sản xuất, thì trong việc xây dựng các quy trình, quy phạm, tiêu chuẩn, định mức và thiết kế kỹ thuật, cũng như trong việc kiểm tra kỹ thuật ở mọi khâu sản xuất nông nghiệp, cũng phải được trang bị nhiều vật tư kỹ thuật và công cụ kỹ thuật mà hiện nay chưa có.

Đặc biệt đối với công tác điều tra cơ bản, nghiên cứu và giảng dạy trong nông nghiệp, yêu cầu xây dựng cơ sở vật chất kỹ thuật và hậu cần về vật tư kỹ thuật, phương tiện kỹ thuật rất lớn và cấp bách, đề nghị Nhà nước đầu tư thích đáng và các ngành giúp đỡ nhiều.

Yêu cầu và kiến nghị hợp tác trong các mặt công tác khoa học — kỹ thuật nông nghiệp.

Trong toàn bộ các mặt công tác điều tra cơ bản, nghiên cứu khoa học, thí nghiệm và thực nghiệm kỹ thuật, xây dựng các quy trình, tiêu chuẩn, định mức và thiết kế kỹ thuật, phục vụ quản lý sản xuất trong nông nghiệp; xây dựng giáo trình, Việt Nam hóa và hiện đại hóa trong giảng dạy, đào tạo đội ngũ khoa học, kỹ thuật nông nghiệp v.v... đều cần có sự hợp tác giữa các viện, trường trong nội bộ ngành nông nghiệp và giữa các viện, trường nông nghiệp và các viện, trường khác.

Chúng tôi đề nghị các ngành sẽ tham gia nhiều là ngành sinh vật học, hóa học, công nghiệp cơ khí, công nghiệp thực phẩm, khí tượng thủy văn, địa lý, bản đồ, khoa học về trái đất, biển, giao thông vận tải, xây dựng, vật tư, thông tin, y tế, và một số ngành khoa học xã hội. Chúng tôi cũng đề nghị các ngành khoa học kỹ thuật quân sự phối hợp công tác giải quyết nhiều vấn đề quan trọng về cơ khí hóa, hóa học hóa và cả về sinh học trong nông nghiệp.

Trong sự phối hợp thực hiện các chương trình tiến bộ khoa học — kỹ thuật cần có những địa bàn sản xuất lớn, những phòng thí nghiệm có đủ trang bị để làm việc chung. Những cơ sở đồng ruộng với quy mô nhất định của các trường nông nghiệp, các viện nông nghiệp, hoặc các trung tâm giống cây trồng và vật nuôi, những nông trường quốc doanh đều có thể sẵn sàng là những địa bàn để cùng nhau hợp tác thực hiện các loại đề tài nghiên cứu, thí nghiệm, thực nghiệm.

Nói chung, có thể có ba loại đề tài, hoặc do sản xuất yêu cầu, hoặc do bản thân từng ngành khoa học đòi hỏi phải giải quyết để phát triển:

a) Những đề tài do các ngành khác làm theo yêu cầu của nông nghiệp. Đó thường là những đề tài về công nghiệp, về hóa chất v.v., để cung cấp những vật tư kỹ thuật cần thiết cho nông nghiệp.

b) Những đề tài do ngành nông nghiệp chủ trì, các ngành khác phối hợp. Đó thường là những đề tài ứng dụng, ngành nông nghiệp chủ trì nghiên cứu để giải quyết những yêu cầu thiết thực của sản xuất, các ngành khác tham gia nghiên cứu những mặt cơ bản, hoặc nghiên cứu cùng đề tài đó trong những môi trường khác nhau để kết luận được nhanh chóng.

c) Những đề tài do các ngành khác chủ trì, ngành nông nghiệp phối hợp. Đó thường là những đề tài nghiên cứu cơ bản của các

trường và các viện nhằm mục đích giải quyết yêu cầu phát triển của bản thân ngành khoa học ấy hoặc phục vụ công tác giảng dạy; những kết quả của đề tài sẽ đồng thời có tác dụng làm cơ sở cho những nghiên cứu ứng dụng phục vụ nông nghiệp.

Cách mạng khoa học - kỹ thuật là then chốt trong công cuộc tiến hành đồng thời ba cuộc cách mạng ở nông thôn, đòi hỏi toàn ngành nông nghiệp đòi hỏi toàn thể đội ngũ cán bộ khoa học, kỹ thuật nông nghiệp chúng tôi ở trung ương và các cấp địa phương cho đến tận cơ sở sản xuất, phải nỗ lực vươn lên, quán triệt đầy đủ, sâu sắc và triển khai mạnh mẽ các Nghị quyết lớn của Đảng.

Chúng tôi rất hoan nghênh, mong đợi sự hợp tác chặt chẽ của mọi tổ chức khoa học, kỹ thuật khác, của mọi lực lượng khoa học, kỹ thuật ở mọi ngành, mọi cấp trong cả nước.

Cán bộ thú y theo dõi sức khỏe cho trâu giống Mu-ra tại Trung tâm bò giống Ba Vì,

Ảnh : PHỊ HẢI (TTXVN)